



Nowy Teatr

im. Witkacego
w Słupsku

SCENARIUSZ LEKCJI

Wybrane zagadnienia na temat historii teatru i tragedii antycznej

LEKCJA 1.

Celem lekcji jest wprowadzenie wiadomości na temat genezy teatru greckiego.

W zajęciach nauczyciel wykorzystuje elementy wykładu i różnych form aktywizujących, m. in. dramę, co nie tylko podniesie atrakcyjność lekcji, ale też pozwoli zorientować się uczniom, jak wyglądał teatr w starożytności. Ponadto, ponieważ wykorzystany zostanie potencjał całej klasy, zajęcia zyskają walor wychowawczy i integrujący. Formy aktywizujące wzmacniają również u ucznia percepcję i ułatwiają zapamiętywanie materiału.

Pomoce graficzne do lekcji znajdują się w załączniku.

Czas lekcji: 45 min.

Temat lekcji: Grecki prestiż kulturalny – teatr i dramat antyczny.

Tok lekcji:

1. Budowa teatru:

Nauczyciel przyczepia magnesami do tablicy schemat teatru antycznego i dzieli uczniów na kilka grup. Każda grupa dostaje kartkę z opisanym elementem teatru:

a) Orchestra – środek teatru; półkolistе miejsce dla chóru, który w liczbie do 15 osób wykonywał rytmiczne ruchy i śpiewy.

b) Proskenion – scena; miejsce podwyższone, które pełni funkcję dzisiejszej sceny. To tu grali aktorzy (tylko mężczyźni).

c) Skene – miejsce, w którym przechowywano kostiumy, maski i rekwizyty, a także, gdzie przebierali się aktorzy.

d) Theatron – ławy, na których zasiadali widzowie. Najpierw były drewniane, później kamienne, wznosiły się stopniowo w górę.

e) Parodos - Nazywano tak boczne przejście dla chóru (i widzów pierwszych rzędów), znajdujące się pomiędzy frontową ścianą skene przylegającą do orchestry a theatronem.

Po krótkiej naradzie (ok. 5 minut), uczniowie mają po opisie dopasować kartki z nazwami i definicjami do głównego schematu. Kiedy wykonają zadanie prawidłowo, nauczyciel rozdaje uczniom wydrukowane schematy, gotowe do wklejenia do zeszytu oraz dyktuje krótkie podsumowanie:

„Spektakle teatralne odbywały się na świeżym powietrzu, stąd właśnie wzięła się nazwa AMFITEATR. Do dziś zachowało się bardzo dużo amfiteatrów greckich lub ich pozostałości. Do najbardziej podziwianych należą Teatr Dionizosa w Atenach oraz amfiteatr w Epidauros.”

2. Etapy rozwoju dramatu:

Nauczyciel wybiera spośród uczniów osobę, która, trzymając tabliczkę/kartkę z graficznym przedstawieniem Koryfeusza, chciałaby przeczytać poniższy fragment:

„Historia teatru europejskiego rozpoczęła się w Atenach, u stóp Akropolu, przeszło dwa i pół tysiąca lat temu. Formy dramatyczne zrodziły się z obrzędów ku czci bogów, a w szczególności ku czci Dionizosa.

Tragedia, to w dosłownym znaczeniu „pieśń kozła” - *tragos* kozioł, *aoide* pieśń.

Na „scenę”, na której stał posąg boga Dionizosa, wkraczała grupa SATYRÓW, by pod przewodnictwem kapłana-przewodnika KORYFEUSZA śpiewać DYTIRAMBY, czyli pieśni kultowe na cześć Dionizosa o podniosłym nastroju, pełnym entuzjazmu i wzburzenia, które opiewały cierpienie bądź radość boga. Z biegiem lat Koryfeusz z dyrygenta stawał się uczestnikiem DIALOGU pomiędzy nim samym, a chórem, a chór satyrów został zastąpiony chórem osób związanych z treścią dramatu i tak narodził się dramat. To dialog dał początek współczesnej formie teatralnej, a kapłana zastąpił aktor.”

Kapłan-przewodnik powołuje czterech satyrów i Dionizosa i inscenizują rozwój formy dramatycznej. Najpierw zebrani wokół Dionizosa satyrowie odśpiewują dytyramby pod przewodnictwem Koryfeusza, ale w pewnej chwili odrzucają tabliczki/kartki z graficznymi przedstawieniami swoich postaci i stają się aktorami odgrywającymi, wybrany przez nauczyciela wcześniej, fragment „Antygony” bądź „Króla Edypa” Sofoklesa.

3. Greccy tragicy w wyścigu po sławę.

Na tym etapie, w lekcji uczestniczyć powinna cała klasa. Trzech uczniów reprezentować będzie trzech, najważniejszych greckich tragiców: AJSCHYLOSA, SOFOKLESA, EURYPIDESA. Reszta uczniów ma za zadanie owacjami wyłonić zwycięzcę wyścigu po laur sławy. Każdy z greckich tragiców, kolejno będzie opowiadać o tym, co udało mu się uczynić dla rozwoju dramatu.

AJSCHYLOS – „Wprowadziłem drugiego aktora, ograniczyłem rolę chóru, co sprawiło, że dialog stał się ważniejszy, jako pierwszy użyłem dekoracji, a moje teksty dotyczą odwiecznej wojny pomiędzy prawdą ludzi a prawdą bogów.”

SOFOKLES – „U mnie grało aż trzech aktorów! Poza tym nie grałem w swoich spektaklach, w przeciwieństwie do Ajschylosa. Czerpałem tematy z Mitologii, ale bardziej interesowała mnie psychologia postaci, jego wewnętrzne przeżycia i analiza problemów, z jakimi się zmagał.”

EURYPIDES – „Nie interesują mnie bogowie, ani los, a człowiek. To jego stawiam w centrum mojego zainteresowania – jego wielkie namiętności i przypadki, które go spotykają. To właśnie one rządzą tym światem.”

4. Rekwizyt w teatrze antycznym.

Wszystkie rekwizyty w teatrze antycznym miały za zadanie sprawić, by aktor stawał się postacią monumentalną. Wynikało to z przestrzeni amfiteatrów, która czasem bywała ogromna, a aktor musiał być widoczny. Z najważniejszych rekwizytów wyróżniamy: MASKI, KOTURNY, FRYZURY I DEUS EX MACHINE.

Nauczyciel prezentuje uczniom przykładowe maski – tragiczną, komiczną, męską i kobiecą.

MASKI – do dziś są symbolem teatru na całym świecie. W teatrze greckim odgrywały bardzo ważną rolę – odzwierciedlały pozycję bohatera, jego usposobienie i stan ducha, a także płeć (cały czas pamiętajmy, że w teatrze występowali jedynie mężczyźni). Ponadto, maska przydawała się do emisji głosu, dzięki niej głos stawał się znacznie donośniejszy.

KOTURNY – buty, sandały na wysokiej podeszwie, które miały dodać postaci dostojeństwa i podwyższyć ją.

FRYZURA – wysoko upięte włosy miały podobną funkcję co koturny – podwyższenie aktora.

DEUS EX MACHINA – w dosłownym tłumaczeniu *bóg z maszyny*, było to urządzenie, montowane na dachu skene (podobne do żurawia), które służyło do objawiania publiczności bogów, którzy z kolei niespodziewanie rozwiązywali intrygi.

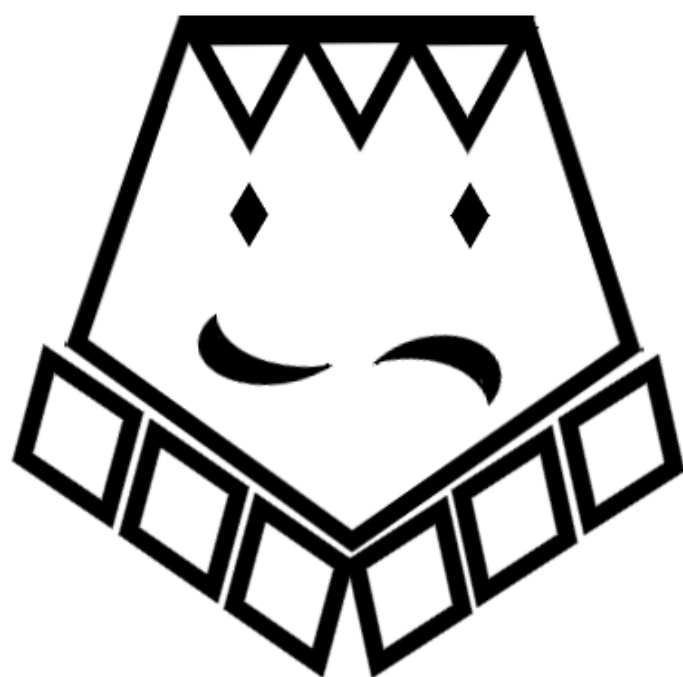
Zadanie domowe:

Zastanów się, gdzie we współczesności można dostrzec wpływy kultury greckiego teatru i dramatu.

Załącznik



DIONIZOS









dreamstime.com



